

Zakaj je paritev harlekin x harlekin prepovedano ravnanje?

Practiciranje paritvene kombinacije harlekin x harlekin spada v Sloveniji med prepovedana ravnanja od decembra 1999, ko je zakonodajalec v Zakonu o zaščiti živali opredelil, kaj prepovedana ravnanja so. Od takrat dalje tovrstne paritve niso več problem zgolj nacionalnih kinoloških pravil in kinološke etike. Od leta 1999 dalje lahko govorimo o spoštovanju ali nespoštovanju nacionalne zakonodaje. Velja tako za "vzrejne praktike" kot tiste, ki tako prakso legalizirajo. Vede, nevede, hote, nehote, ...ni pomembno. Zakoni veljajo tudi za nepismene in kršitev je kršitev, storjena naklepno pa tudi kaznivo dejanje.

Paritvena kombinacija harlekin x harlekin spada med prepovedana ravnanja z razlogom.

Ta razlog tiči v dveh harlekinom svojstvenih genih – H (H modifikator) genu in M (merle) genu. Oba sta, seveda skupaj in v svoji heterozigotni obliki (Hh in Mm), odgovorna in "zaslužna" za značilno in le dogam lastno harlekinsko obarvanost. V svoji homozigotni obliki (HH in MM) pa sta oba letalna (oziroma subletalna), torej potomstvu izrazito nenaklonjena.

genotip harlekina: HhMm

aleli v gametah: HM, Hm, hM in hm

harlekin (HhMm) x harlekin (HhMm)

	<i>HM</i>	<i>Hm</i>	<i>hM</i>	<i>hm</i>
<i>HM</i>	HHMM	HHMm	HhMM	HhMm
<i>Hm</i>	HHMm	HHmm	HhMm	Hhmm
<i>hM</i>	HhMM	HhMm	hhMM	hhMm
<i>hm</i>	HhMm	Hhmm	hhMm	hhmm

Genotipi HHMM, HHMm in HHmm so letalni ($4/16 = 25\%$).

Pri skotenih mladičih ($12 = 100\%$) pa dobimo naslednje genotipe:

- genotipa HhMM in hhMM, ki sta subletalna ($3/12 = 25\%$)
- genotip HhMm, ki je fenotipsko harlekin ($4/12 = 33,33\%$)
- genotip hhMm, ki je fenotipsko merle ($2/12 = 16,67\%$)
- genotip Hhmm, ki je fenotipsko črn (prenašalec H alela) ($2/12 = 16,67\%$)
- genotip hhmm je fenotipsko črn ($1/12 = 8,33\%$)

Pri fenotipsko črnih psih količino in distribucijo pigmenta (homogena, mantel, platten) določajo aleli na S locusu, ob barvni genetski onesnaženosti staršev (če sta oba prenašalca alelov za modro in/ali rumeno obarvanost) pa lahko med harlekini in enobarvnimi psmi pričakujemo pravo "barvno maškarado".

Prvo "košnjo" med zarodki torej povzroči H gen, ki je v svoji homozigotni pojavnosti (HH) letalen. To pomeni, da večina HH zarodkov zgodaj odmre in se resorbira že v maternici, če pa se kateri že skoti, je močno deformiran in ni sposoben preživetja. Že ta "košnja" ni nedolžna, statistično lahko pri paritvi harlekin x harlekin pričakujemo **25%** HH genotipov. Je pa res, da v tem primeru narava sama poskrbi, da ni trpljenja živali in nočnih mor njihovih skrbnikov.

Preostali zarodki (so heterozigoti Hh in homozigoti hh) so "izpostavljeni" še M genu. Tudi ta je v svoji homozigotni obliki (MM) nenaklonjen potomstvu, je subletal. Zarodki večinoma dozoriijo, pri skotenih mladičih pa se pojavi vrsta zdravstvenih situacij in okvar, ki mladiča in njegovega skrbnika prisilijo v nenehno borbo za kolikor toliko znosno življenje, kakor dolgo že traja. Če seveda takšni mladiči imajo "srečo" in se uspejo izogniti "človeški roki" še v času, ko razkrijejo, kakšno doto so prinesli na svet.

Delež MM homozigotov je prav tako **25%**, fenotipsko pa se kažejo predvsem kot pretežno beli psi z redkimi pegastimi lisami zaradi popolne ali pretežne odsotnosti pigmenta (eumelanina). Posledično imajo ti psi večinoma resne zdravstvene težave in hude okvare - **okvare notranjega ušesa do enostranske ali obojestranske gluhosti, očesne anomalije do popolne slepote, hude kožne težave** (atopični dermatitis, preobčutljivost na UV žarke, kožni rak, predispozicija za demodikoze), **nevrološke motnje, okrnjeno vitalnost in reprodukcijske motnje,..... Krajša življenska doba** ob naštetem zveni bolj kot odrešitev kot karkoli drugega.

In motivi za tovrstno početje, razlogi za to, da na takšne primere ustrezni kinološki regulativi in nacionalni zakonodaji navkljub naletimo?

Racionalno so težko razložljivi ob naporih vseh, ki so za pasmo neposredno odgovorni (FCI, DDC, EuDDC), da v vzrejnih praksah prevlada skrb za zdravje, vitalnost in dolgoživost. Tavanje za idealnim eksterierjem ob ignoriranju zgoraj naštetega in jemanju v zakup potencialne "kolateralne" škode je pač skrajno zavržno početje. Vzreja naj bi bila preiščljena "tek na dolge proge" in ne iskanje bližnjic in izogibanje "oviram", ki jih nastavljajo zdrava pamet, kinološka regulativa in nacionalna zakonodaja.

Skratka, prakticiranje in dopuščanje prepovedanih ravnanj bi lahko pomenilo ali popolno neznanje ali popolno ignoranco. Če bi vzrediteljem neznanje vsaj pogojno lahko "spregledali", strokovnim organom tega ne bi smeli nikoli. Če pa bi pri enih in drugih šlo za ignoranco, bi bilo to grozljivo in arogantno početje.

Igor Rac
Slovenski klub za nemške doge
20. decembra 2012